

Cik gaidīti ir studenti pie darba devējiem?

Kamēr sociālo zinātņu mācībspēki prakses vietas spiesti veidot paši, **topošos inženierus praksē jau «izķer»**

Elīna Zalāne

VIEDOKĻI par praktizantiem esot atšķirīgi. Daži gaida, kad ieradīsies «gatavs produkts», kas būs izglītots tieši konkrētā uzņēmuma specifikai, savukārt citi apzinās, ka vajadzēs audzināt. «Citreiz grib, lai atnāk, nākamajā dienā visu zina un jau pilnasinīgi nomaina tur gadiem ilgi strādājošo, bet tādu ir ļoti maz, un tas reāli nav iespējams,» teic Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) rektors Leonīds Ribickis. Savukārt atbildības trūkumu, kas reizēm esot sastopams no darba devējiem, varētu apkarot, ieviešot noteiktu valstisku regulējumu, uzskata Latvijas Universitātes (LU) mācību prorektors Juris Krūmiņš.

Prakses ilgums ir atkarīgs no studiju programmas. Akadēmiskajām programmās prakse nav obligāta, savukārt profesionālajām tā ir paredzēta sešu mēnešu garumā. Tomēr augstskolu rektori pauž, ka prakse tiek organizēta arī akadēmisko studiju programmu studentiem, jo tas nodrošina veiksmīgāku iekļaušanos darba tirgū. Tiesa, šo programmu studentiem prakses meklēšana var izrādīties sarežģītāka. «Runājot par sociālo zinātņu studiju programmām, šeit prakses vietas Rīgas Stradiņa universitāte (RSU) studentiem pati neorganizē. Tās vai nu piedā-

LU prorektors Krūmiņš uzskata, ka jāpastiprina arī darba devēja atbildība pret praktizantu

vā darba devēji, kas ir ļoti aktīvi, vai studentiem praksē ir jāatrod pašiem,» stāsta RSU rektors Jānis Gardovskis. Žurnālistikas studentiem ir iespēja iziet praksi nule dibinātajā RSU radio *Runā skaļāk*, pauž J. Gardovskis. Arī LU pirmās praktiskās iemaņas var apgūt pērn pavasarī dibinātajā portālā www.mansmedijs.lv. Bioloģijas un ģeoloģijas studenti, kuri izglītojas akadēmisko studiju programmās, vasarās ejot praksē LU bāzēs, stāsta J. Krūmiņš.

«Ja runā par inženierspecialitātēm, tad tur atrast praksi nav nekādu problēmu. Kā inženierelektrikiem, tā elektronikiem un mehāniķiem prakses vietas pavisam viegli ir atrast. Visās katedrās, institūtos ir ļoti daudz uzņē-

mumu, kas tieši pieprasa šos praktizantus,» tā L. Ribickis. Datorzinātnes un informācijas tehnoloģijas fakultātē studentiem nākas saskarties ar izvēles grūtībām, kam iemesls nav vis šaurs piedāvājums, bet gan zināma uzņēmumu cīņa par praktizantiem. «Šos inženierus, kuri prot programmēt, ar ķeršanu izķer praksē. Ir pat tā, ka piesola lielāku algu, lai tikai iet pie viņiem. Tad studentiem ir grūti izvēlēties,» stāsta RTU rektors. LU pozitīva pieredze esot topošajiem juristiem, kas studē profesionālajās studiju programmās. «Ir līgumi ar Tieslietu ministriju, prokuratūru. Tā pretimnākšana ir diezgan liela, jo viņi rēķinās, ka cilvēki nonāks viņu sistēmā,» pauž LU mācību prorektors.

Savukārt RSU abpusēju izdevīgumu no prakses gūst topošie farmaceiti un nozarē jau strādājošie, kuri studentam parāda pirmās praktiskās iemaņas. «Ieguvēji ir gan studenti, gan prakses sniedzēji – farmaceiti, kas iegūst punktus nepieciešamajai resertifikācijai. Tā ir ES prasība, kas ļāvis savstarpēji integrēt RSU studiju procesu un farmaceitu ikdienas darbu,» teic J. Gardovskis.

«Mums vajadzētu Latvijā nedaudz vairāk diferencēt. Kad pieņēma lēmumu par praksēm, tad bija tā – visās studiju programmās 26 nedēļas. Tomēr varētu būt sava

specifika, jo dažās specialitātēs pusgadu garā prakse ir par garu,» uzskata J. Krūmiņš. Kā vienu no programmām, kur prakses laiks būtu saīsināms, viņš nosauc pedagogiju. RSU rektors pauž, ka profesionālo programmu studenti esot spējīgi pielāgoties uzņēmumu specifikai jau dažos mēnešos.

Apstākļi, ka trīs ceturtdaļas studentu vienlaikus studijām strādā, nereti veicinot paviršu attieksmi pret praksi. «Ja ir prakse, tās tomēr ir līgumattiecības. Ir zināmi piemēri no Latvijas augstskolu pieredzes, kad pasaka – zini, jūs jau kaut kur strādājat, tad tur ejiet praksē un pēc tam atnesiet izziņu,» stāsta J. Krūmiņš. Viņš uzsver, ka šo problēmu, kā arī atteikumus prakses devējiem varētu risināt ar valstiskiem regulējumiem, kas noteiktu, ka arī nākamais darba devējs ir atbildīgs par jaunā speciālista praksi. Pretējā gadījumā to neuztverot pietiekami nopietni. «Konkrētus faktus nevaru nosaukt, bet domāju, ja internetā piedāvā nopirkt kursa darbus, tad kāpēc lai nepiedāvātu nopirkt praksi,» retoriski vaicā LU mācību prorektors. Tomēr Izglītības un zinātnes ministrijas informācija liecina, ka pārmaiņas drīzumā nav gaidāmas, jo pasākumu plānā augstākās izglītības reformām nav ietverti punkti, kas varētu ieviest jaunas vēsmas. ●

▲ **VIENS** no veidiem, kā darba devējs «satiekas» ar studentu, iespējams, savu nākamo darbinieku, ir ikgadējās Karjeras dienas. Šotredien šādas notika Rīgas Tehniskajā universitātē, kur sevi piedāvāja aptuveni 50 Latvijas uzņēmumu.